

Doğu Karadeniz Bölgesi Şehirlerinin Belediye Logolarındaki Tanıtıcı Sembollerin Analizi

Eastern Black Sea Region Cities of Municipal Logo Analysis of Symbols

Tuba BİLİRDÖNMEZ¹, Cengiz ŞAHİN²

Makale Bilgisi/ Article Information	Kaynakça Bilgisi/ Citation Information
Geliş/ Received: 15.10.2019 Kabul/ Accepted: 10.12.2019 Yayın/ Published: 31.12.2019	Bilirdönmez, T., & Şahin,C. (2019). Doğu Karadeniz bölgesi şehirlerinin belediye logolarındaki tanıtıcı sembollerin analizi. <i>Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi</i> , 2 (2), 38-47.
Araştırma makalesi/ Research article	Bilirdönmez, T., & Şahin,C. (2019). Eastern black sea region cities of municipal logo analysis of symbols. <i>Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi</i> , 2 (2), 38-47.

Öz

Türk Dil Kurumu tarafından “Bir kurum veya kuruluşun kendine seçtiği, bazı ticaret eşyası üzerine konulan, o eşyayı üreten veya satanı tanıtan resim, harf vb. özel işaret.” olarak tanımlanan logo günümüzde iletişim ve tanıtımın önemli unsurlarından biri haline gelmiş ve bir nevi kurumun kimliğini temsil edip imajını yansıtmaktadır. Logo tasarımı gerçekleştirilirken kurum ya da kuruluşların çeşitli özelliklerini sembolize etmeleri beklenmektedir. Günümüzde sadece kâr amacı güden işletmeler değil kamu kurum / kuruluşlarının da tanıtım ya da akılda kalıcılık anlamında logo tasarımlarına önem verdiği görülmektedir. Logo tasarımları genel olarak incelendiğinde bir kısım logoların ait olduğu kurum / kuruluşları temsil etmediği ve aynı zamanda da tasarım ilkeleri ve unsurları açısından da uygun olmadığı görülebilmektedir. Bu çalışmada doğu Karadeniz bölgesinde bulunan Artvin, Rize, Trabzon, Bayburt, Giresun ve Gümüşhane belediyelerinin logolarında bulunan tanıtıcı sembollerin temsiliyet noktasında analizleri; grafik tasarım unsurları ve tasarımın temel ilkelerine uygunlukları incelenip değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda doğu Karadeniz bölgesinde yer alan belediye logolarında genel olarak şehrin en önemli turistik ya da tarihi yapılarının temel izlek olarak kullanıldığı görülmüş olup tasarım ilkelerinin ve unsurlarının ise hak ettiği ölçüde göz önünde bulundurulmadan tasarlandığı gözlenmiştir. Temsil ve tanıtım noktasında logoların kısmen ihtiyacı karşıladığı görülse de estetik ve kurum kimliğini tam anlamıyla yansıtmaması açısından önemli eksikliklerinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Logo, Sembol, Kurumsal Kimlik, İletişim, Tasarım

¹Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, Grafik Tasarım Bölümü, Sanatta Yeterlik Öğrencisi

 tbilirdonmez@kastamonu.edu.tr

 0000-0002-0916-0938

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Ana Sanat Dalı, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Öğretim Üyesi

 cengizsahin18@gmail.com

 0000-0002-8348-0913

Abstract

By Turkish Language Association "A special mark of an institution or organization, selected by itself, on certain merchandise, pictures, letters, etc., identifying the producer or seller." logo has become one of the important elements of communication and promotion and represents the identity of the institution and reflects its image. Logo design is expected to symbolize various features of institutions or organizations. Nowadays, it is not only profit-making enterprises but also it is seen that public institutions / organizations attach importance to logo designs in terms of promotion or retention. When the logo designs are examined in general, it can be seen that some of the logos do not represent the institutions / organizations to which they belong. Also, in terms of the design principles and components it may be found to be suitable. In this study, the analysis of the identification symbols in the logos of Artvin, Rize, Trabzon, Bayburt, Giresun and Gümüşhane municipalities in the eastern Black Sea region at the point of representation; graphic design elements and their conformity with the basic principles of design were examined and evaluated. As a result of the study, it is seen that the most important tourist or historical monument of the city is used as a basic theme in the municipality logos in the eastern Black Sea region. Although it is seen that the logos partially meet the needs at the point of representation and promotion, it has been found that they have significant deficiencies in terms of aesthetics and the full reflection of corporate identity.

Keywords: Logo, Symbol, Corporate Identity, Communication, Design

Giriş

Şehirler, doğal ve beşerî bir mekân üzerinde gelişen, gelişmişlik düzeyine bağlı olarak birçok fonksiyon alanlarından oluşan yerleşim birimleridir (Tümertekin, 1973). Doğup büyüdüğümüz şehirlerin birçok coğrafi özelliği, şehri simgeleyen belediye logolarına yansımıştır. Belediye logoları şehirlerin imajını, kimliğini ve tanıtımını yaparak şehirlerle özdeşleşmiş unsurlardır. Şehirlerin tanıtıcı ve imaj sahibi olmasında önemli rol oynayan logolar, şehrin fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır. Kurumların yansıtmak istedikleri görsel kimlik unsurlarından kurum kimliklerin en temel ifadesi logolarıdır. Logo: kurumları temsil eden, onların özelliklerini yansıtan anlam yüklü ve özel tasarlanmış semboller ya da biçimlerdir (Akıncı, 1998, s.105). Şehrin vizyonunu, fonksiyonel özelliğini tanıtıcı şekilde tasarlanıp verilmek istenen mesajı karşı tarafa doğru bir şekilde iletmelidir. Bu durumda belediye logolarının birçok coğrafi unsuru içinde barındırması sağlanmalıdır. Logolarda bulunan coğrafi unsurlar temsil ettikleri şehirlerin coğrafi özelliklerini görsel olarak ifade eden semboller bulundurlar. Sembol(simge) sözcüğünü; bir kavramı temsil eden somut bir şekil, bir nesne, bir işaret, bir söz, ya da bir hareket tanımıyla açıklanabilir. Dolayısıyla sembol belirli bir nesnel olay ya da olgunun, düşünsel kaynaklı bir kavram, veya kendi kavramlarının açılımları ve çağrışımlarıyla karşılaştırılmasından doğar. Bir yaklaşıma göre de semboller ‘evrenselleşmiş sessiz bir dildir’ (Uçar, 2004, s. 24).

Amaç

Ticari bir kuruluşun yada bir kamu kuruluşunun temsili, görünürlüğü ve bilinirliği noktasında logo büyük bir önem arz etmektedir. Bu nedenle logo kurum ve kuruluşların imajını ve kurum kültürünü de yansıtmaktadır. Bu çalışmanın amacı doğu bir kamu kuruluşu olan belediye logolarının ait oldukları şehirlerin kültürel ve coğrafi motiflerini, tarihini, geleneklerini yansıtip yansıtmadığını incelemektir. Bu özellikleri yansıtip yansıtmadığının yanı sıra logoların tasarım unsurları açısından uygunluğu analiz edilmiştir. Bu bağlamda tüm şehirlerin bir çalışmada incelenemeyeceği düşünüldüğünde renkli insanları, zengin kültürü ve etkileyici doğasıyla Doğu Karadeniz bölgesi illeri tercih edilmiştir. Böylece logoların şehri mi yoksa belediye tüzel kişiliğini mi temsil ettiği ortaya konulmaya çalışılmış ve daha sonra yapılacak çalışmalar için bir referans olması amaçlanmıştır.

Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan 6 ilin belediye logoları incelendiğinde, logolarda şehirlerin coğrafi özelliklerini simgeleyen birçok coğrafi, kültürel vb. sembollerin bulunduğunu tespit edilmiştir. Doğu Karadeniz Bölgesine ait kültürün, tarihin, geleneğin yansıdığı logolar birçok açıdan değerlendirilmiştir. Öncelikle logolarda bulunan ve şehrin coğrafi özelliklerini yansıtan semboller tespit edilerek, estetik, denge, mesaj, oran orantı, uyum, doğru imge gibi grafik tasarım unsurları çerçevesinde incelenmiştir. Ayrıca altı ilin belediye logoları, bir tasarım elemanı ve sembolik bir öge olarak renk açısından da incelenmiştir.

Yöntem

Doğu Karadeniz illerine ait belediye logoları incelenirken öncelikle ilin coğrafi ve beşeri özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Belediye logolarının tasarımlarında, ilin kültürel yapısı ve gelenekleri de yansıtılmış ise ilgili ilin belediyesi ile görüşülüp, logonun değerlendirilmesi verilen bilgiler ışığında yapılmıştır. Logo üzerindeki tüm izlekler teker teker belirlendikten sonra belediye logolarının grafik tasarım unsurları açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Artvin Belediye Logosu

Şekil 1. Artvin belediyesinin logosu

Türkiye'nin Karadeniz Bölgesinde, Doğu Karadeniz Dağları üzerinde yer alan Artvin ilinin hem Gürcistan'a hem de Karadeniz'e sınırı vardır. Artvin ili engebeli bir araziye sahiptir ve %55 ormanlık alanı vardır. Logonun içerisinde de bu özellikler öne çıkartılmıştır. Şekil 1' de görülmekte olan Artvin Belediye Logosu incelendiğinde daire şeklinde bir geometrik form ve içinde büyük bir üçgen görülmektedir. Şehrin engebeli bir araziye sahip oluşu iç içe geçen üçgenlerin art arda sıralı yerleştirilmesi ile vurgulanırken renkler de yine ilin özelliklerini yansıtır niteliktedir. Üçgen formların ilkinde Artvin ilinin denize sınırının oluşu ve şehirden geçen birçok akarsu ve dere nedeniyle mavi renk kullanılmıştır. Mavi renk huzur veren, sakinleştiren, dinlendiren bir renk olmakla birlikte istikrar mesajını arttırmak için birçok kurum tarafından amblem ve logolarda kullanılır (Elliot, 2019; Elliot ve Markus, 2014). Bir sonraki üçgen formunda ise yine şehrin önemli maden kaynaklarından olan bakır madenlerini simgeleyen turuncu renk kullanılarak bakıra dikkat çekilmiştir. Üçüncü ve arka planda daha büyük yerleştirilen üçgende ise şehrin ormanları ve doğasını anlatan yeşil renk kullanılmıştır. Yeşil renk aynı zamanda sağlığın ve çevrenin rengidir. Yine logonun içerisinde kullanılan siyah

ise asaletin ve lüksün rengidir (Elliot ve Markus, 2007). Zeminin beyaz olmasından dolayı logoda kullanılan siyah, diğer renklere göre daha baskındır.

Logonun merkezindeki ana izleklerde halkın yaşam biçimini de yansıtan Artvin yöresi halk oyunlarını betimleyen geleneksel kıyafetleriyle stilize edilmiş kadın ve erkek figürü görülmekte olup logoda ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır. Bu sayede halkın yaşayış tarzı logoya da yansıtılmak istenmiştir. Kullanılan figürler üçgen formuyla sınırlandırıldığından anatomik bozukluklar bulunmaktadır. Erkek figüründe kol üçgen formdan dolayı tamamlanmamıştır ve tek bacak kullanılmıştır

Logoda serifsiz font kullanılarak okunurluk sağlanmış olup Artvin yazısının puntosu “Belediye” ve “Başkanlığı” yazılarından büyük tutulması ile ön plana çıkması amaçlanmıştır (Gültekin, 2015, s.217). Artvin yazısının espasları diğerlerine göre daha geniş bırakılarak okunurluk artırılmıştır. Logonun üçgen formunun altında şehrin kuruluş tarihi hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Artvin iline ait Belediye Logosunda beşerî coğrafya sembolleri ile birlikte şehrin kültürel değerleri ve kuruluş tarihi yansıtılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Rize Belediye Logosu

Şekil 2. Rize belediyesinin logosu

Karadeniz’in Doğu bölümünde yer alan Rize ili için tasarlanmış logo Şekil 2’de görüldüğü üzere elips içine yerleştirilmiş görsellerden meydana gelmektedir. Elips içerisinde; Rize Belediyesi yazısı, stilize edilmiş bir el, semaver silüeti, yöresel kıyafetli kadın figürü karşısında kemeç, kemeçenin üzerinde de çay yaprağı görülmektedir. El figürünün bitiminde tarih ve altında logoyu sınırlayan simetrik yerleştirilmiş iki adet çay dalı bulunmaktadır. Grafik tasarım unsurları açısından logo incelendiği zaman içerisinde bulunan izleklerin boyutlarının, şehrin kuruluş tarihinin ve yazı puntosunun oldukça küçük ölçülerde yerleştirildiğinden dolayı, logonun kullanışı açısından baskıda izleklerin netliklerini kaybedeceğini düşündürmektedir. Logo tasarlanırken her türlü baskı ve kesim tekniği ile sorunsuz bir şekilde uygulanabilir olması, küçültüldüğünde detayların kaybolmaması önemlidir (Buila, Catalan ve Martínez, 2016). Bu ölçülerde logo zayıf kalmıştır.

Ayrıca logo da tercih edilen elips formu kurumsal kimlik içerisine yerleştirildiğinde yuvarlak forma oranla daha fazla yer kaplamaktadır. Tasarlanan logo her yüzeyde ve her türlü ölçüde okunabilmelidir (Balmer, 2008). Tasarlanan logo rozet boyutuna düşürüldüğünde veya

antetli kağıtta kullanıldığında logonun merkezinde bulunan izleklerin tanımlanamadığı görülmektedir. Logo tasarımında dikkat edilmesi gereken unsurlardan biride kolay anlaşılır olması, mümkün olduğunca az görsel kullanılması ve sade olmasıdır. Biçim renk, oran-orantı, çizgi kalitesi, kullanılan font vb. özellikleriyle şehri yansıtmalı ve özgün olmalıdır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012). Logoda tercih edilen renkler şehrin mavi ve yeşil kimliğini vurgulamak için kullanılmıştır. Ellerin iç kısmında bulunan üçgenlerden ilki içerisinde mavi-deniz üstündeki üçgende yeşil-doğayı vurgulamaktadır.

Rize ili denize sınırı bulunan ve yaylaları ile meşhur bir şehrimizdir. Doğu Karadeniz Bölgesinin doğusunda ve deniz kıyısında yer alan ilin en temel özelliği, yaş çay üretiminin merkezi olmasıdır. İlin ekonomisine ve ticaretine, makinesiz yapılan çay tarımının önemi büyüktür. Bu nedenle çay vurgusu demlik silueti, çay otu ve çay dalları ile art arda ön plana çıkartılmıştır. Makinesiz yapılan çay tarımı, stilize edilmiş iki elin görseliyle birbirine simetrik olarak logo içine yerleştirilerek verilmek istenmiştir. Ayrıca logonun merkezinde kullanılan kemeçe Karadeniz Bölgesi'nin yerli müzik enstrümanı olarak dikkati çekmektedir. Kemeçe, yöre halkının müziğine, oyununa, sevincine, hüznüne; kısacası hayatının her safhasına anlam katan işlevsel bir kültür aracı olarak kabul edilmektedir. Bölgenin sahip olduğu tabii güzellikleri, yayla etlikleri, özellikle yaz mevsimlerinde yaylalara çıkarak sesiyle el ele verip saatlerce horon teptiği birlik ve beraberliğin simgesi haline gelen kemeçeyi daha da simgesel yapmaktadır. Rize Belediye logosunun birçok küçük görseli barındıran bir tasarım olduğu, bu görsellerin logo büyütülerek yakından teker teker incelendiğinde şehre ait doneleri içerdiği ancak kurumsal bir logo olarak işlevsel olmadığı görülmüştür.

Trabzon Büyükşehir Belediye Logosu

Şekil 3. Trabzon büyük şehir belediyesinin logosu

Trabzon, Karadeniz sahili ile Zigana Dağları arasında yer almakta olup yüzölçümü açısından küçük ve engebeli bir alana sahiptir. Bu sebepten halkın bir kısmı gemicilik, sahillerde kayıkçılık ve nakliyat, bir kısmı deniz ticareti ile bir kısmı da ziraatla meşguldür. Trabzon bulunduğu coğrafi konum itibarıyla, geçmişten günümüze Doğu Karadeniz'in denizyolu ulaşım merkezi olmuştur. Bölgede uluslararası ticaretin yanı sıra balıkçılıkta yaygın olarak yapılmaktadır. Şekil 3'te görülen Trabzon Belediyesi logosu grafik tasarım unsurları açısından incelendiğinde iki farklı sembolün logo içerisinde kullanıldığı görülmektedir. Bunlar

kayık ve denizi betimleyen dalga görselleridir. Logodaki kayık görseli yöre insanının geçim kaynaklarından balıkçılığı ve kayık kültürünü simgelemektedir. Bu stilize edilmiş kayık görseli logoda Karadeniz kültürünü gösteren önemli izleklerden biridir. Logonun merkezinde mavi ve beyaz tonlarda denizi anlatan dalga figürleri göze çarpmaktadır.

Tasarımın temel prensiplerinden olan figür arka plan ilişkisi birbirleri arasındaki zıtlık ile ön plana çıkmaktadır. Logoda beyaz arka plan, üzerine konan mavi dalga görselinin daha belirgin hale gelmesini sağlamıştır. Bu figürler Karadeniz'in hırçın dalgalarını stilize etmektedir. Şehirle özdeşleşmiş ve Trabzon denince akla gelen bordo ve mavi renklerin kullanımı ile logonun Trabzon Belediyesine ait olduğu işaret edilmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda logonun Trabzon iline özgü, görsel bütünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Logoda tercih edilen yazı karakteri tırnaksız ve okunabilir özelliktedir. Logonun daire formunu saran iç ve dış kontörlerinin kalınlığının gereğinden fazla tutulduğu görülmektedir. Trabzon Büyükşehir Belediyesi yazısının tarih ibaresine göre ikinci planda kaldığı şehrin kuruluş tarihinin ön plana çıktığı/ çıkarıldığı gözlenmektedir. Trabzon Büyükşehir Belediye logosunda kullanılan iki simge ile yalın bir şekilde, şehrin kültürel ve beşerî coğrafya özelliklerini yansıttığı, kurumsal bir çalışma olduğu, işlevsel olarak kullanılabilmesi görülmüştür.

Bayburt Belediye Logosu

Şekil 4. Bayburt belediyesinin logosu

Bayburt Doğu Anadolu'yu Karadeniz'e bağlayan Erzurum-Trabzon tarihi İpek Yolu üzerindedir. Marco Polo ve Türk seyyah Evliya Çelebi bu yoldan geçmişlerdir. Çoruh nehrinin kıyısında bulunan şehrin tarihi M.Ö. 3000'lere kadar uzanan küçük bir şehirdir (Çoruhlu, 2000).

Şekil 4'teki Bayburt Belediye Logosu incelendiğinde şehirle özdeşleşmiş birçok yapının stilize edildiği tipografik bir düzen içerisinde tasarlandığı görülmektedir. Renk olarak çabuk dikkat çeken, rahatlatıcı ve harekete geçirici bir etkisi olan turuncu renk (Sözen, 2003, s.88), ile memnuniyet verici, toplumsal açıdan düzeni çağrıştıran ve rahatlatıcı bir psikolojik etkiye sahip mavi renk kullanılmıştır (Teker, 2002, s. 83). Bayburt Belediyesi yetkilileri tarafından logonun üzerindeki izleklerin neyi/nereyi temsil ettiği hakkında bilgi alınmıştır. Logoda; Bayburt Kalesi, Bayburt Saat Kulesi, cami kubbesi, Çoruh Nehri ve logonun alt kısmında 'b' harfinin ilin baş harfinden dolayı kullanıldığı ifade edilmiştir.

Bayburt Kalesi, Zigana ve Kop dağlarından aşılarak ulaşılan Bayburt kalesi aynı zamanda Karadeniz'i Basra körfezine bağlayan ticaret yolu üzerinde bulunmaktadır. Şehir için tarihi öneme sahip olan bu yapı logonun sol üst köşesine kalenin surları ve duvarları stilize edilerek yerleştirilmiştir. Bayburt Saat Kulesi, kule yapımı 1923 yıllarına kadar uzanmaktadır ve 21 metre olan uzunluğu ile Bayburt'un belirli birçok kısmı tepeden görünmektedir.

Bayburt şehri için önemli bir yere sahip olan saat kulesi logonun merkezinde dikkat çekici bir şekilde kullanılmıştır. Etrafındaki yatay hareketi destekleyerek logoya estetik bir duruş kazandırmıştır. Uzunluğu sayesinde şehri tüm açılardan görülebilir kılan saat kulesi, logoda da diğer görsellerden daha uzun tutularak bu fiziki özellik logoya da taşınmıştır.

Şehirde bulunan Bayburt Ulu Camii, Pulur (Gökçedere) Ferahşat Bey Camii, Sünür (Çayır yolu) Kutlu Bey Camii, Yakutiye (Yeni) Camii, Pulur (Gökçedere) Medresesi Bedesten (Taşhan) gibi önemli ibadethaneleri temsili cami kubbesi yerleştirilmiştir. Bayburt Belediyesi logosunda kullanılan görsel unsurlar tek bir renk altında bir bütün olarak Bayburt ilini temsil eden simgeler kullanılarak tasarlanmıştır. Logonun görsellerinde mavi renk kullanılmış ve espasları ile beyaz renkte tasarıma dahil edilmiştir. Görsellerin bir arada kullanılmasıyla Bayburt ilinin 'b' harfi oluşturulmuştur. Ayrıca 'b' harfi ile birlikte Bayburt ilini simgeleyen şehrin Çoruh Nehri stilize bir şekilde bütünleştirilmiştir. Bayburt Belediye Logosu birçok görseli içerisinde bulundurarak şehrin tarihini ve mimari yapısını yansıtmaktadır. Kurum kimliği çalışmaları üzerinde ölçeklendirildiğinde logonun görüntü kaybı yaşamadığı görülmektedir.

Gümüşhane Belediye Logosu

Şekil 5. Gümüşhane belediyesinin logosu

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Gümüşhane ili kuzeyde Trabzon, doğuda Bayburt, güneyde Erzincan, batıda Giresun illeri ile çevrelenmektedir. Erzurum ile Trabzon yolunun bulunduğu Harşit vadisi üzerindeki kurulmuş küçük bir şehirdir.

Gümüşhane Belediyesi tarafından üç ay gibi kısa bir süredir kullanılan Şekil 5'te görülen belediye logosunun beyaz zemin üzerine siyah ve kırmızı renklerin tercih edildiği görülmektedir. Logoda stilize edilmiş kırmızı bir görsel, Süleymaniye Camii ve yıldız figürü bulunmaktadır. Sırası ile logo üzerindeki görseller grafik tasarım unsurları açısından incelendiğinde Kırmızı renk; hareket, girişkenlik, liderlik, güç ve ateşi temsil eder. Siyah renk, gücü, tutkuyu, resmiyeti, soyluluğu ve otoriteyi simgelemektedir. Birçok toplumlarda keder, ölüm ve matem anlamlarına gelmektedir. Logoda ilk göze çarpan ve logonun en büyük izleği

olan kırmızı renkteki formdur. Bu form; hilal, kalp, elma vb. şekilleri çağrıştırmaktadır. Belediye yetkilileri tarafından; kırmızı formun kalbi ve bayrağımızda bulunan ay ve yıldızı simgelediği ifade etmiştir.

Logoda 'Altın Kalpli İnsanların Şehri' ifadesi kırmızı kalp görselin içerisine siyah punto ile yerleştirilmiştir. Ancak tasarımda bu kırmızı formun içerisine yerleştirilmiş yazının fontu, puntosu ve rengi okunurluğu açısından yetersiz ve zayıf kalmıştır. Belediye yetkililerince; Gümüşhane de altın rezervinin oluşu ve Osmanlı döneminde Gümüşhane darphanelerde imparatorluk hazinesinin 1/6'sını temin eden gümüş ve altın sikkeler basıldığı ifade edilmiştir. Gümüşhane'nin, gümüş ve altın madenlerinin zenginliğinden ve tarihini yansıtmak amacı ile bu yazının logoya konulduğu ifade edilmiştir.

Logoda beyaz renk kullanılarak tasvir edilen yapı Süleymaniye Camii'dir. Kanuni Sultan Süleyman'ın yaptırmış olduğu cami halk arasında Ulu Camii olarak bilinmektedir. Selçuklu geleneğini sürdüren dikdörtgen planlı yapı üç nefli bir yapıdan oluşmaktadır (Gümüşhane Valiliği, 1994, s.64). Cami'nin üzerinde 'Sultan Süleyman Han Ulu Camii 1520-1566' yazıları bulunmaktadır. Bu yazının sitil olarak daha doğru seçilmiş olmasına karşın puntosundan kaynaklı logo içerisinde okunurluğunun çok zayıf olduğu görülmüştür. Cami görselinde oran oranı problemleri mevcuttur.

Logoda bulunan yıldız; sembolik olarak evrenin sonsuzluğunu, uzaktaki bir noktayı ve değeri ifade eder. Parıltının, ışığın, aydınlığın ve umudun formudur. Yıldız bir değer ifadesi olarak önemli bir sembol niteliği taşımış ve ülke bayraklarında sıklıkla kullanılmıştır. Yıldız, form olarak aktif, erişilemez, elle tutulamaz ve dışa yayılan bir görsel dile sahiptir. Pentagram olarak da anılan beş köşeli yıldız, insan bağlantılı açılımlara sahiptir, insan vücudunun beş temel uzantısı, beş parmak, beş duyu vb. simgeler (Uçar, 2004, s.34). Logoda yıldız'ın yerleştirildiği açığa ve etrafındaki şekle bakıldığı zaman hilal şeklini andıran yarım daire formlar görülebilmektedir. Gümüşhane Belediyesi logosunda; kırmızı formun neyi temsil ettiği net değildir. Kırmızı form içerisine yerleştirilen yazı ve camii üzerinde bulunan yazı okutmamaktadır. Camii görseli kurumsal kimlik çalışmalarını içerisine kaybolacaktır.

Giresun Belediye Logosu

Şekil 6. Giresun belediyesinin logosu

Giresun, Ankara-Trabzon karayolu üzerinde ormanlarla kaplı yaylaların ve doğal plajların bulunduğu, 122'km lik kıyıya sahip, doğal ve kültürel zenginlikleri olan önemli bir turizm merkezidir. Giresun Adası (Aretias) başlı başına bir turizm potansiyelidir. Giresun ilinin

tarihsel zenginlikleri ve doğal güzelliklerinin yanında dünya çapında azımsanmayacak düzeyde fındık üretimi, el sanatları, balıkçılığı, avcılığı ve yaylaları ön plana çıkmaktadır.

Giresun Belediyesine ait Şekil 6' daki logonun izlekleri dıştan içe doğru gidildiğinde bir daire içerisinde; kırmızı renkte Giresun belediyesi yazısı, yeşil üçgen bir form, formun hemen altından devam eden birbirine paralel farklı kalınlıklarda yatay çizgiler görülmektedir. Görüntünün hemen önünde ise iki fındık çotanağı (üzerinde birçok fındık bulunan dal) alt tarafında kale kalenin üzerine yerleştirilmiş kırmızı renkte kiraz ve altında stilize edilmiş iki balık görülmektedir.

Logo hakkında Giresun Belediyesinden aldığımız bilgiler ışığında; 1989 yılının şehrin kuruluş yılı olduğu, üçgen yeşil formun Giresun Adasını simgelediğini hemen altında devam eden paralel çizgilerle denizin betimlemeye çalışıldığı, iki çotanak görselinin simetrik bir şekilde logonun merkezinden dışa doğru yerleştirildiği, alt tarafta Giresun kalesi ve içerisinde de Kiraz'ın yerleştirildiği, logonun altındaki balık şekillerinin ise hamsiyi temsil ettiği söylenmiştir.

Logo Grafik Tasarım anlamında değerlendirildiğinde; şehri simgelemek amaçlı bu kadar fazla görsel kullanılması yalınlık ilkesiyle çelişir. Logo ne kadar yalın ve özgün tasarlanmış ise o denli, başarılıdır. Giresun Belediyesi tarafından kullanılan logoda birçok unsur bir arada kullanılmaya çalışılmış, Giresun'u temsil eden unsurların logoda yer alması logo 'da yalınlık ve sadelikten uzaklaşılmasına neden olmuştur.

Logo tasarımlarında kullanılan unsurlar kadar seçilen renklerde oldukça önemlidir. Giresun Belediyesi için tasarlanan logo da kullanılan yeşil renk Giresun'un doğasını, yeşilini ifade ederken, logo da kullanılan kırmızı renk ise yeşili tamamlayan renk ve denge kurulumu açısından oldukça önemlidir. Kırmızı renk balıklara dikkat çekmek için göz kısmında, merkeze yakın olarak kullanılan elma kırmızısı tamamlayan ve son olarak "Giresun Belediyesi" yazısı ile logo tamamlanmaya çalışılmıştır. Logodaki unsurlar mümkün olduğu kadar grafiksel olarak stilize edilmeye çalışılmış ve belli bir düzen etrafında toparlanıp tasarlanmıştır

Sonuç

Doğu Karadeniz Bölgesindeki altı ilin belediye logoları şehirleri temsil açısından ifade edebilirliği, şehrin coğrafi yapısı, tarihi, gelenekleri gibi unsurlar çerçevesi içerisinde grafik tasarım açısından değerlendirilmiştir. Belediyelerden logoların tasarımları hakkında yazılı bilgi alınmaya çalışılmış ancak yazılı bir belediyeden bu talebe olumlu yanıt alınmıştır. Diğer beş belediyeden sözel olarak bilgi alınmıştır. Logoları incelerken belediye logolarında fiziki ve beşeri coğrafyaya ait olan, şehrin coğrafi özelliklerini, yapısını ve fonksiyonel özellikleri ile kentsel kimliklerini anlatan birçok coğrafi sembol tespit edilmiştir. Artvin iline ait Belediye Logosunda beşeri coğrafya sembolleri ile birlikte şehrin kültürel değerlerinin yansıtılmaya çalışıldığı ancak logo üzerindeki görsellerin doğru stilize edilemediği görülmüştür. Artvin Belediye logosundaki görsellerin fazla oluşundan dolayı karmaşa yarattığı bütüne oranla görsellerin çok küçük olduğu bu görsellerin logo büyütülerek ayrıntılara inildiğinde şehre ait doneleri vermediği ancak bir logo olarak işlevsel olmadığı görülmüştür. Trabzon Büyükşehir Belediye logosunda yalın bir şekilde, şehrin kültürel ve beşeri coğrafya özelliklerini yansıttığı, kurumsal bir çalışma olduğu, işlevsel olarak kullanılabilmesi görülmüştür. Bayburt Belediye Logosu birçok görseli içerisinde bulundurarak şehrin tarihini ve mimari yapısını yansıtmaya çalıştığı görülmektedir. Kurum kimliği çalışmalarında kullanılabilir. Gümüşhane Belediyesi için tasarlanan logo, çok yeni olmasına rağmen logonun tasarımında, şehri temsili ve verilme

istenen mesajın yetersiz kaldığı görülmektedir. Giresun Belediyesini logosunun şehri temsil edebildiği fakat daha yalın bir tasarımla yenilenebileceği görülmüştür.

Kaynaklar

- Akıncı, Z.B. (1998). *Kurum kültürü ve örgütsel iletişim*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Balmer J.M. (2008). Identity based views of the corporation: insights from corporate identity, organisational identity, social identity, visual identity, corporate brand identity and corporate image, *European Journal of Marketing*, 42 (9), 879-906
- Buila, I. & Catalan, S. & Martínez, E. (2016). The importance of corporate brand identity in business management: An application to the UK banking sector, *BRQ Business Research Quarterly*, 19, 3-12
- Çoruhlu Y. (2000). *Türk mitolojisinin anahtarları*. Kabalcı Yayınevi
- Elliot, A.J. (2019). Historically based review of empirical work on color and psychological functioning: content, *Methods, and Recommendations for Future Research*, 23(2), 177–200.
- Elliot, A.J. & Markus, M. (2007). Color and psychological functioning, *Current Directions in Psychological Science*, 16 (5), 250-254.
- Elliot, A.J. & Markus, M. (2014). Color psychology: effects of perceiving color on psychological functioning in human, *Annual Review of Psychology*, 65, 95-120.
- Gültekin, E. (2015). *İletişim ve tipografi*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Gümüşhane Valiliği (1997). *Sayılarla Gümüşhane*. Gümüşhane İli Turizm Envanteri ve Turizmi Geliştirme Planı, Gümüşhane Valiliği Yayınları. Gümüşhane Valiliği, Gümüşhane
- Millî Eğitim Bakanlığı (2012). *Grafik ve fotoğraf*. Amblem ve Logo, 213GIM025, Ankara
- Sözen, M. (2003). *Sinemada renk: Sembolik anlamlar*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Teker, U. (2002). *Grafik tasarım ve reklam*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları
- Tümertekin, E. (1973). *Türkiye'de şehirleşme ve şehirselleşme fonksiyonları*. İstanbul Üniversitesi Yayınları İstanbul: Coğrafya Enstitüsü Yayınları.
- Uçar, T.F. (2004). *Görsel iletişim ve grafik tasarım*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.